

Đánh giá thực trạng phát triển bền vững du lịch Khánh Hòa theo góc độ kinh tế

HỒ THỊ CHÂU*
NGUYỄN TRƯỜNG SƠN**

Tóm tắt

Nghiên cứu nhằm đánh giá thực trạng phát triển bền vững du lịch Khánh Hòa theo góc độ kinh tế giai đoạn 2011-2019. Kết quả nghiên cứu cho thấy, thời gian qua, ngành du lịch Khánh Hòa đã đạt được một số thành quả nhất định, đó là: tốc độ tăng trưởng doanh thu tăng đều liên tục qua các năm, đóng góp nguồn thu ngân sách cho Tỉnh, tạo việc làm cho cộng đồng địa phương, thu ngân sách từ du lịch góp phần nhất định cho việc bảo tồn, tôn tạo di tích lịch sử, phát huy giá trị văn hóa của địa phương. Tuy nhiên, bên cạnh đó, vẫn còn một số hạn chế cần khắc phục, như: cơ cấu nguồn khách chưa đa dạng, thời gian lưu trú và chi tiêu của khách du lịch còn thấp, cơ sở hạ tầng chưa đồng bộ...

Từ khóa: du lịch, phát triển bền vững, Khánh Hòa

Summary

This study aims to assess the current situation of sustainable tourism development in Khanh Hoa over the period 2011-2019 from economic perspective. Results show that Khanh Hoa's tourism has recently gained achievements such as steady increase in revenue growth over the years, contribution to provincial budget revenue, job creation for local communities, and contribution of budget revenue from tourism to the conservation and embellishment of historical relics and promotion of local cultural values. However, there are some limitations that need overcoming such as the undiversified structure of visitors, tourists' short length of stay and low spending, undeveloped infrastructure.

Keywords: tourism, sustainable development, Khanh Hoa

GIỚI THIỆU

Khánh Hòa được thiên nhiên ưu đãi cả về vị trí địa lý, cảnh quan, khí hậu, đặc biệt, Tỉnh có lợi thế đặc thù về du lịch biển đảo với ba vịnh đẹp nổi tiếng cùng 200 đảo ven bờ. Thời gian qua, phát triển du lịch Khánh Hòa đạt được thành tựu đáng kể về mặt kinh tế, đóng góp nguồn thu lớn cho ngân sách của Tỉnh. Tuy nhiên, đây cũng là thách thức lớn đối với phát triển bền vững du lịch ở hiện tại mà không ảnh hưởng đến tương lai. Do đó, việc nghiên cứu, đánh giá thực trạng phát triển bền vững du lịch Khánh Hòa theo góc độ kinh tế là cần thiết. Từ đó, đề xuất một số giải pháp nhằm hướng đến phát triển bền vững du lịch Khánh Hòa trong thời gian tới.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Để thực hiện nghiên cứu, nhóm tác giả đã sử dụng nguồn dữ liệu được thu thập thông qua các báo cáo của Sở Du lịch tỉnh Khánh Hòa, Cục Thống kê tỉnh Khánh Hòa, Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Khánh Hòa giai đoạn 2011-2019 để đánh giá thực trạng phát triển bền vững du lịch Khánh Hòa.

Bên cạnh đó, nhóm tác giả còn vận dụng mô hình HOLSAT để đánh giá mức độ hài lòng của du khách đối với du lịch Khánh Hòa trước và sau khi đi du lịch về mức độ kỳ vọng và giá trị cảm nhận nhằm củng cố đánh giá tính bền vững du lịch Khánh Hòa.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

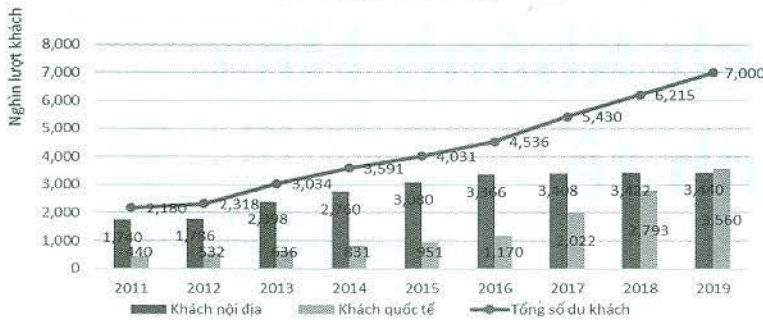
Lượng khách du lịch

Nghiên cứu cho thấy, tổng lượt khách đến Khánh Hòa giai đoạn 2011-2019 có xu hướng ngày càng tăng lên, cụ thể, năm 2011, là 2.180 lượt khách thì đến năm

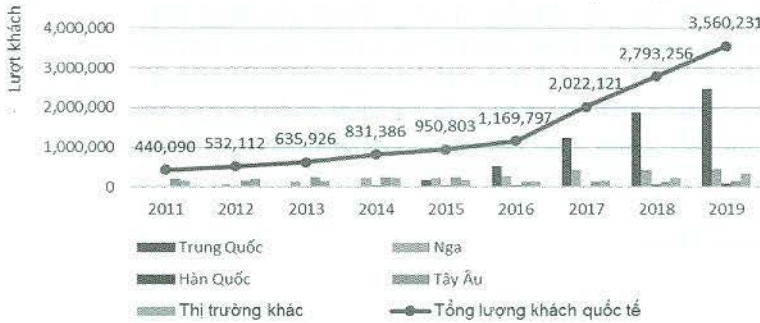
* NCS., ** GS, TS., Trường Cao đẳng Kỹ thuật Công nghệ Nha Trang

Ngày nhận bài: 03/12/2020; Ngày phản biện: 10/12/2020; Ngày duyệt đăng: 15/12/2020

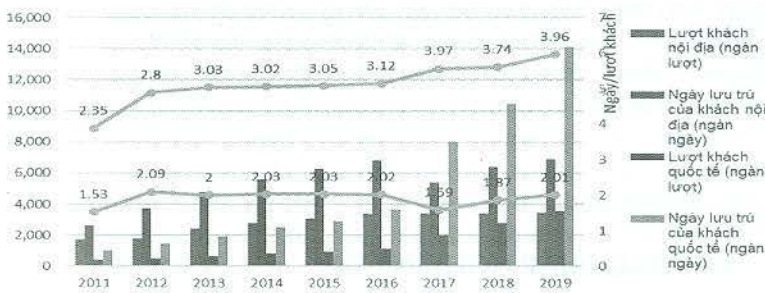
HÌNH 1: LƯỢT KHÁCH NỘI ĐỊA VÀ QUỐC TẾ ĐẾN KHÁNH HÒA GIAI ĐOẠN 2011-2019

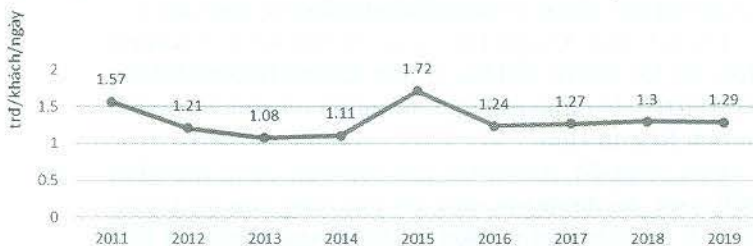
HÌNH 2: CƠ CẤU NGUỒN KHÁCH QUỐC TẾ GIAI ĐOẠN 2011-2019

HÌNH 3: SỐ NGÀY LƯU TRÚ BÌNH QUÂN CỦA DU KHÁCH GIAI ĐOẠN 2011-2019

HÌNH 4: CHI TIÊU BÌNH QUÂN CỦA DU KHÁCH GIAI ĐOẠN 2011-2019

Nguồn: Sở Du lịch tỉnh Khánh Hòa (2011-2019)

2019 tăng lên 7.000 lượt khách (Hình 1). Với tốc độ tăng bình quân giai đoạn 2011-2019 là 15,7%, trong đó, lượt khách nội địa tăng 8,89%, khách quốc tế tăng 29,87%.

Bên cạnh đó, Hình 1 cũng cho thấy, tỷ lệ khách du lịch quốc tế và khách nội địa đang có xu hướng ngày càng xích lại gần nhau. Cụ thể, năm 2019, khách nội địa là 3.440 lượt người, khách quốc tế là 3.560 lượt người. Điều này chứng tỏ, du lịch tỉnh Khánh Hòa đã có nhiều chính sách ưu đãi và quảng bá du lịch để thu hút đối với cả du khách nội địa và quốc tế.

Cơ cấu nguồn khách

Nghiên cứu về cơ cấu nguồn khách quốc tế giai đoạn 2011-2019 của nhóm tác giả cho thấy, tổng lượng khách quốc tế tăng qua các năm (năm 2011 là 440.090 lượt khách; năm 2019 tăng lên 3.560.231 lượt khách) (Hình 2). Tốc độ tăng bình quân giai đoạn 2011-2019 là 29,87%, trong đó, lượng khách đến từ Trung Quốc tăng rất nhanh với tốc độ tăng bình quân năm là 92,27%, khách đến từ Nga tăng 38,91%, khách đến từ Hàn Quốc tăng 27,6%. Tuy nhiên, số lượng khách Tây Âu vốn được xem là thị trường khách truyền thống, nhưng từ sau năm 2015 lại có xu hướng giảm với tốc độ giảm bình quân năm 2,66%.

Số ngày lưu trú

Trong giai đoạn 2011-2019, số ngày lưu trú bình quân của khách nội địa và khách quốc tế tới Khánh Hòa duy trì ở mức ổn định và có sự tăng lên, tuy nhiên, số ngày lưu trú bình quân chỉ giao động 2 ngày/khách nội địa và 3 ngày/khách quốc tế (Hình 3). Số ngày lưu trú bình quân chưa cao, có thể do du lịch tỉnh Khánh Hòa còn thiếu đa dạng, đặc sắc, hấp dẫn về sản phẩm du lịch, vì vậy, khó có thể kéo dài thời gian lưu trú của du khách.

Chi tiêu của du khách

Nghiên cứu của nhóm tác giả cho thấy, chi tiêu bình quân của du khách giai đoạn 2011-2019 mặc dù tương đối ổn định qua các năm, tuy nhiên, mức chi tiêu còn thấp và có sự giảm nhẹ (Hình 4). Nguyên nhân có thể là do thiếu sự phong phú của các trung tâm mua sắm và giải trí, thiếu các mặt hàng lưu niệm độc đáo, các sản phẩm du lịch đặc trưng và đặc biệt là sự xuất hiện của hình thức tour “không đồng”.

Doanh thu du lịch

Giai đoạn 2011-2019, tổng doanh thu du lịch của tỉnh Khánh Hòa tăng đều qua các năm. Cụ thể, năm 2011 tổng doanh thu du lịch đạt 5.773 tỷ đồng, thì đến năm 2019 đạt 27.100 tỷ đồng (Hình 5). Với tốc độ tăng bình quân giai đoạn 2011-2019 là 21,32%. Sự tăng trưởng này thể hiện ở tất cả các lĩnh vực liên quan đến dịch vụ du lịch (như: dịch vụ lưu trú và ăn uống, dịch vụ vận chuyển, dịch vụ khác) giao động từ 12,89% đến 27,35%. Điều này chứng tỏ, tất cả các dịch vụ liên quan đến hoạt động du lịch đều được chú trọng, doanh thu của các dịch vụ năm sau tăng hơn so với năm trước. Doanh thu du lịch

tăng đã góp phần trong việc đưa ngành du lịch Khánh Hòa trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh nhà.

Tỷ lệ thu nhập từ du lịch

Nghiên cứu cho thấy, GRDP Khánh Hòa và tỷ lệ thu nhập từ dịch vụ du lịch qua các năm đều có xu hướng tăng. GRDP Khánh Hòa có tốc độ tăng bình quân là 11,9%, trong khi đó, thu nhập từ dịch vụ du lịch có tốc độ tăng bình quân là 21,32% nhanh hơn tốc độ tăng của GRDP. Điều này cho thấy, tầm quan trọng của ngành du lịch Khánh Hòa đối với địa phương, không những tạo nguồn thu cho Tỉnh, mà còn giải quyết việc làm cho cộng đồng địa phương.

Bên cạnh đó, tốc độ tăng trưởng bình quân thu nhập từ dịch vụ du lịch giai đoạn 2011-2019 là 21,32%, trong khi đó, tốc độ tăng trưởng vốn đầu tư cho du lịch là 14,31%. Tốc độ tăng trưởng vốn đầu tư cho hoạt động du lịch tăng qua các năm góp phần đẩy mạnh hoạt động du lịch phát triển và đã có hiệu quả rõ rệt. Cụ thể, tốc độ tăng trưởng của thu nhập từ dịch vụ du lịch tăng cao hơn các lĩnh vực khác (như: lĩnh vực nông nghiệp, lâm nghiệp và thủy sản tốc độ tăng trưởng giai đoạn 2011-2019 là 8,35%; công nghiệp và xây dựng là 10,8%).

Mặt khác, tỷ lệ thu nhập từ du lịch trong tổng GRDP toàn Tỉnh cũng tăng đều và ổn định qua các năm (từ 16,48% năm 2011 đến 31,47% năm 2019) (Hình 6), điều này thể hiện sự đóng góp bền vững của ngành du lịch đối với kinh tế tỉnh Khánh Hòa.

Cơ sở hạ tầng du lịch

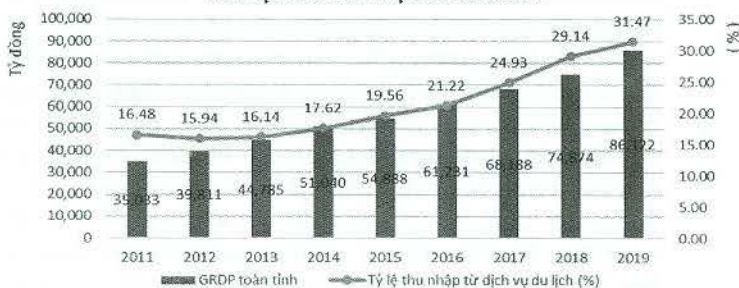
Về cơ sở hạ tầng du lịch, tỉnh Khánh Hòa chỉ mới tập trung đầu tư cơ sở lưu trú là chủ yếu, chưa chú trọng nhiều đến việc đầu tư đa dạng hóa các loại hình sản phẩm du lịch, do đó, ảnh hưởng nhiều đến việc kéo dài thời gian lưu trú của khách và kích thích sự gia tăng chi tiêu của khách du lịch.

Việc đầu tư xây dựng cơ sở lưu trú tại các khu vực trung tâm đã đáp ứng được nhu cầu hiện tại của du khách. Tuy nhiên, việc quá chú trọng vào tiêu chí về số phòng lưu trú, căn hộ du lịch, mà chưa đảm bảo hạ tầng kèm theo, như: mật độ xây dựng, giao thông, hệ thống phòng cháy chữa cháy, hệ thống xử lý chất thải, nước thải... về lâu dài sẽ gây ra các vấn đề, như: tắc nghẽn giao thông, ô nhiễm môi trường... ảnh hưởng đến cộng đồng địa phương và du khách.

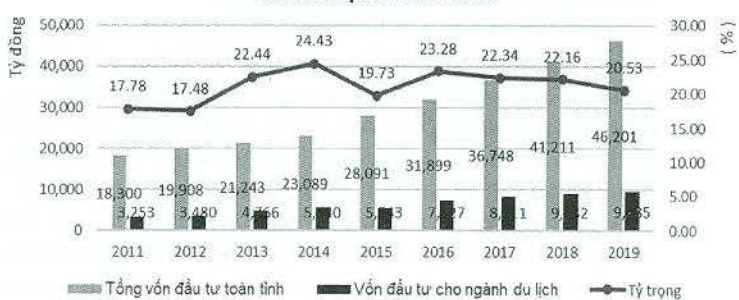
HÌNH 5: DOANH THU DU LỊCH KHÁNH HÒA GIAI ĐOẠN 2011-2019

HÌNH 6: GRDP TOÀN TỈNH VÀ TỶ LỆ THU NHẬP TỪ DỊCH VỤ DU LỊCH GIAI ĐOẠN 2011-2019

HÌNH 7: TỶ TRỌNG VỐN ĐẦU TƯ CHO DU LỊCH KHÁNH HÒA GIAI ĐOẠN 2011-2019

Nguồn: Sở Du lịch tỉnh Khánh Hòa (2011-2019)

Tỷ trọng đầu tư cho ngành du lịch

Nghiên cứu cho thấy, tốc độ tăng bình quân vốn đầu tư toàn Tỉnh giai đoạn 2011-2019 là 12,27%, trong khi đó, tốc độ tăng bình quân vốn đầu tư cho du lịch cao hơn với mức tăng bình quân là 14,31%. Mặc dù lượng vốn đầu tư cho du lịch có xu hướng tăng từ 3.253 tỷ đồng năm 2011 lên 9.485 tỷ đồng năm 2019, tuy nhiên, tỷ trọng vốn đầu tư cho du lịch chiếm trong tổng vốn đầu tư của Tỉnh giai đoạn 2011-2019 có sự giảm nhẹ năm sau so với năm trước, thiếu ổn định liên tục qua các năm (Hình 7).

Mức độ hài lòng của du khách

Về đánh giá mức độ hài lòng của du khách, nhóm tác giả đã vận dụng mô hình Holsat để khảo sát mức độ hài lòng của du khách đến Khánh Hòa, kết quả như sau:

Đối với khách quốc tế có 3 thuộc tính du khách chưa hài lòng về du lịch Khánh Hòa (chênh lệch Cẩm nhận - Kỳ vọng < 0) đó là: (1) Mức giá các dịch vụ chưa được niêm yết rõ ràng; (2) Chưa có nhiều cơ sở ăn uống, giải trí, mua sắm; (3) Khó khăn trong việc thưởng thức đặc

sản địa phương. Bên cạnh đó, du khách cũng thể hiện sự đồng tình cao đối với 2 thuộc tính tiêu cực về du lịch Khánh Hòa, đó là: (1) Sức chứa điểm du lịch quá tải; (2) Có quá nhiều du khách Trung Quốc.

Đối với khách nội địa, có 4 thuộc tính du khách chưa hài lòng là: (1) Người dân chưa thân thiện, mến khách; (2) Các lễ hội dân gian, festival biển chưa hấp dẫn; (3) Mức giá các dịch vụ chưa được niêm yết rõ ràng; (4) Chưa có nhiều dịch vụ vui chơi, giải trí trên biển. Các nhận xét tiêu cực được du khách đồng ý cao là: (1) Thiếu thông tin quảng bá du lịch; (2) Có nhiều khách Trung Quốc.

Bên cạnh đó, du khách cũng chưa hài lòng ở một số thuộc tính, như: (1) Có cơ chế quản lý và niêm yết rõ ràng các sản phẩm và dịch vụ du lịch, tránh tình trạng niêm yết mập mờ, chặt chém du khách; (2) Đầu tư, nâng cao chất lượng phục vụ của các cơ sở ăn uống, tham quan, giải trí, mua sắm. Khai thác thêm các sản phẩm, dịch vụ du lịch đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du khách, đồng thời, giảm tải cho các cơ sở hiện tại; (3) Triển khai các chương trình trải nghiệm cuộc sống, ẩm thực và văn hóa địa phương; (4) Có chính sách quy hoạch, quản lý cơ cấu nguồn khách quốc tế hợp lý, hướng đến các thị trường du khách ổn định, như: Hoa Kỳ, Tây Âu, Úc... tránh tình trạng quá đông du khách Trung Quốc như hiện nay; (5) Tăng cường hoạt động quảng bá, xúc tiến du lịch.

Tóm lại, kết quả nghiên cứu cho thấy, thời gian qua, ngành du lịch Khánh Hòa đã đạt được một số thành quả nhất định, như: tốc độ tăng trưởng doanh thu tăng đều liên tục qua các năm, đóng góp nguồn thu ngân sách cho Tỉnh, tạo việc làm cho cộng đồng địa phương, thu ngân sách từ du lịch góp phần nhất định cho việc bảo tồn, tôn tạo di tích lịch sử, phát huy giá trị văn hóa của địa phương. Tuy nhiên, bên cạnh thành quả đã đạt được, vẫn còn một số hạn chế, như: cơ cấu nguồn khách chưa đa dạng, thời gian lưu trú và chi tiêu của khách du lịch còn thấp, cơ sở hạ tầng chưa đồng bộ...

MỘT SỐ GIẢI PHÁP

Để tiếp tục phát huy những thế mạnh về tiềm năng và lợi thế du lịch, danh lam thắng cảnh, hướng tới mục tiêu phát triển Nha Trang - Khánh Hòa thành điểm đến du lịch không chỉ của cả nước, mà của cả khu vực và thế giới, nhóm tác giả đề xuất một số giải pháp, như sau:

Thứ nhất, cải thiện cơ sở hạ tầng du lịch

Cơ sở hạ tầng du lịch là một trong những nhân tố quan trọng cho sự phát triển nền kinh tế của mỗi địa phương. Việc tập trung đầu tư xây dựng và phát triển

đồng bộ cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch là yêu cầu bức thiết đối với sự phát triển du lịch của Khánh Hòa hiện nay và đảm bảo bền vững cho tương lai. Do đó, Tỉnh cần đầu tư xây dựng các khu, điểm du lịch; phát triển một cách đồng bộ hệ thống cơ sở lưu trú và dịch vụ hỗ trợ; phát triển đồng bộ hệ thống giao thông phục vụ du lịch; đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng thiết yếu; thu hút vốn đầu tư phục vụ cơ sở hạ tầng du lịch.

Thứ hai, tạo nguồn khách ổn định và bền vững

Ngành du lịch Khánh Hòa hướng đến phát triển bền vững cần phải đa dạng hóa thị trường khách, không nên chạy theo lợi nhuận trước mắt, cần tập trung phát triển các thị trường có khả năng chi tiêu cao, đồng thời, quan tâm chấn chỉnh những biểu hiện tiêu cực trong hoạt động du lịch ở thời điểm hiện tại, giữ gìn chất lượng các sản phẩm dịch vụ du lịch hiện có, phát triển những sản phẩm du lịch mới phù hợp với thị hiếu của du khách Tây Âu, Bắc Mỹ, Nhật...

Thứ ba, đa dạng hóa các sản phẩm du lịch đặc trưng

Để gia tăng doanh thu và tỷ trọng của ngành du lịch trong GDRP tỉnh Khánh Hòa, ngành du lịch Tỉnh cần phải tập trung đầu tư và khai thác các sản phẩm du lịch chủ yếu, như: du lịch biển đảo, du lịch nghỉ dưỡng, phát triển sản phẩm du lịch tâm linh, văn hóa lịch sử; tạo điều kiện hơn nữa để phát triển sản phẩm du lịch sinh thái, phát triển du lịch vui chơi giải trí, phát triển sản phẩm du lịch MICE, phát triển du lịch biển theo hình thức homestay...

Thứ tư, tăng cường công tác xúc tiến quảng bá du lịch, hợp tác liên kết vùng, tìm kiếm và mở rộng thị trường

Với mục tiêu thu hút ngày càng nhiều du khách đến Khánh Hòa, Tỉnh cần phải tăng cường xúc tiến hoạt động quảng bá du lịch, mở rộng hoạt động liên kết và tìm kiếm thị trường, cụ thể: tăng cường công tác xúc tiến quảng bá du lịch; hợp tác, liên kết vùng; tìm kiếm và mở rộng thị trường... □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Sở Du lịch tỉnh Khánh Hòa (2011-2019). Báo cáo tổng kết các năm 2011-2019
2. Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Khánh Hòa (2011-2019). Báo cáo tổng kết các năm 2011-2019
3. Cục Thống kê tỉnh Khánh Hòa (2011-2019). Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội tỉnh Khánh Hòa giai đoạn 2011-2019